

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра клінічної та реабілітаційної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Практикум з психологічного консультування

Освітня програма «Реабілітаційна психологія»
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
клінічної та реабілітаційної психології
Протокол № 1 від «1» вересня 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Практикум з психологічного консультування
Викладач (і)	Гасюк М.Б.
Контактний телефон викладача	0997042291
E-mail викладача	myroslava.hassuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Відповідно до графіку

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Практикум з психологічного консультування» містить матеріали теоретичного та практичного характеру, спрямовані на формування у студентів-психологів комплексу знань та вмінь, необхідних для формування фахової компетенції практичної роботи з клієнтом.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу є: підготувати студентів до роботи у сфері психологічного консультування, надати їм необхідні знання, навички і компетенції для виконання цієї ролі та забезпечення якісної психологічної підтримки клієнтів.

Також метою є удосконалення міжособистісних навичок, так як ефективне консультування вимагає від психолога високого рівня міжособистісних навичок, зокрема, вміння слухати, емпатії, ненасильницького спілкування. Практичні заняття дозволяють студентам розвивати ці навички в контрольованому навчальному середовищі.

Різноманітність технік і підходів у психологічному консультуванні вимагає глибокого розуміння та практичного використання. Через практичні заняття студенти можуть випробувати різні методики, зрозуміти їх переваги та обмеження.

Практикум знайомить з етичними дилемами та стандартами поведінки у професійній психологічній практиці, допомагаючи студентам розробити особисту етичну позицію.

Заняття, що включають роботу з кейс-стаді та симуляціями, допомагають студентам зрозуміти складність реальних ситуацій, з якими вони можуть зіткнутися у своїй практиці.

Практикум стимулює студентів до самоаналізу, дозволяючи їм зрозуміти свої сильні та слабкі сторони як консультантів, що є ключовим для професійного зростання.

Досвід, отриманий в процесі практичних занять, підвищує рівень готовності студентів до реальних викликів професії, зменшуючи стрес та невпевненість при переході від навчання до практичної діяльності.

Предмет навчальної дисципліни: принципи та техніки практичних навичок, необхідних для того, щоб працювати з різними клієнтами, надавати їм психологічну підтримку, вирішувати їхні психологічні проблеми та допомагати їм здолати життєві труднощі. У практикумі студенти отримують можливість відпрацювати свої навички у реальних або симульованих консультаційних ситуаціях, розуміти етичні та професійні аспекти роботи консультанта, і вивчати основні психологічні методи та техніки. Такий курс допомагає студентам підготуватися до майбутньої кар'єри в галузі психології та психологічного консультування.

Завдання курсу.

1. Одним із основних завдань курсу є надання студентам теоретичних знань про основні підходи, техніки та методи психологічного консультування. Студенти повинні розуміти різні школи мислення та концепції, що лежать в основі психологічного консультування.
2. Курс повинен надавати можливість студентам практикувати різні методи консультування, такі як активне слухання, спілкування, постановка запитань, аналіз інтерв'ю, використання інструментів та технік консультування.
3. Курс повинен включати практичну роботу з реальними або симульованими клієнтами, щоб студенти могли застосовувати свої навички в реальних консультаційних ситуаціях.
4. Студенти повинні розуміти і дотримуватися етичних стандартів та принципів у психологічній роботі, зокрема, стосовно конфіденційності, довірчості, та поваги до прав клієнтів.
5. Курс може сприяти особистісному розвитку студентів, допомагаючи їм розуміти власні обмеження, переконання та стереотипи, що можуть впливати на їхню роботу як психологічних консультантів.
6. Курс може надавати можливість студентам вивчати специфіку роботи з різними групами клієнтів, такими як діти, підлітки, дорослі, сім'ї, пари, люди з різними психологічними проблемами тощо.
7. Курс може сприяти розвитку навичок самооцінки і аналізу проведених консультацій, щоб студенти могли покращувати свою роботу та вдосконалювати навички.

Попередні умови – попередні компетенції, якими мають володіти студенти на початку засвоєння навчального курсу:

- 1) знання основ загальної, вікової психології, фізіології, основ консультування;
- 2) знання базового змісту психологічних дисциплін та їх вихідного тематичного інформаційного забезпечення, передбаченого для вивчення у навчальних планах (ОКР "Бакалавр").

Методи навчання: репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладання, частково-пошуковий, дослідницький.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, самогенно.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати

цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись їх.

Фахові компетентності:

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК8. Здатність організовувати та здійснювати психологічну реабілітацію, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, заходи промоції збереження здоров'я населення.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6
самостійна робота	58/80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	053 Психологія	4	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Основи психологічного консультування.	2/2	2/2	10/12
Тема 2. Етика у психологічному консультуванні	2	2	10/12
Тема 3. Не специфічні техніки роботи у консультуванні. Метафори, нарративний метод, сугестія.	4/2	4/2	10/14
Тема 4. Робота з «складними» клієнтами.	2	4	10/14
Тема 5. Супервізія та рефлексія.	2	4/2	8/14
Тема 6. Професійний розвиток та кар'єра в психологічному консультуванні.	2	2	10/14
ЗАГ.:	14/4	18/6	58/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним і підсумковим контролюми. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (опитування на семінарських заняттях, тестування, контрольна робота, самостійна робота). Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.						
	Розподіл балів, що отримують студенти						
	Накопичення балів під час вивчення дисципліни						
	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Всього
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	
	Семінарські заняття – 20 б.						100
	Самостійна робота (КСР) – 10 б.						
Тестування – 10 б.							
Контрольна робота – 10 б.							
Екзамен - 50 б.							
Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 20 балів відводиться на усне та письмове опитування							

	<p>студентів під час семінарських занять, 10 балів – на оцінку двох тестувань за змістовими модулями, 10 балів – на виконання самостійної роботи та 10 балів – на контрольну роботу. Екзамен – 50 балів.</p> <p>Залік з курсу «Практикум з психологічного консультування» виставляється за загальною сумою балів з усіх виконаних завдань, що передбачені робочою програмою.</p> <p>Вимоги до оцінювання самостійної роботи студентів:</p> <p><u>Завдання, які оцінюються у 2 бали:</u> 2 бали виставляється у тих випадках, якщо завдання здані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності. 1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно. 0 балів виставляється, якщо завдання не здано.</p> <p><u>Завдання, які оцінюються у 6 балів:</u> 6-5 балів виставляється, якщо завдання виконані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності, є креативними, відповідає обраній темі і меті, правильно побудовані питання чи підібрані методики діагностики та корекції.</p> <p>4-3 бали виставляється, якщо завдання здано вчасно і у повному обсязі, проте є помилки. Завдання виконана не в повному обсязі, або дещо не відповідає обраній темі чи вимога певні неточності у формулюванні запитань, питання однотипні. Методики підібрані з не в повному обсязі.</p> <p>2-1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно, питання сформульовані невірно, методики підібрані з помилками. 0 балів виставляється, якщо завдання не виконано.</p> <p>Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують тестовий контроль знань, що містить завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тестування за змістовий модуль – 10 балів.</p> <p><i>Контрольна робота</i> студентів максимально оцінюється у 10 балів. При цьому. 9-10 б. виставляється, коли питання контрольної роботи розкриті повністю, наведені приклади описаних явищ, подано обґрунтування виникнення того чи іншого явища. 8-7 б. виставляються у разі недостатнього аналізу явища, наведено лише один приклад, питання розкрито не в повній мірі, проте студент дав відповіді на всі питання. 6-5 б. за контрольну роботу виставляється, коли студент не відповів на одне питання контрольної роботи, дав часткові відповіді на решта і не навів приклади описаних явищ. 4-3 б. виставляється, коли студент не відповів на половину питань, проте дав часткові малозмістовні відповіді на решта. 2-1 б. виставляється студенту, який не відповів на жодне питання, або у відповідях не розкритий зміст питання.</p>
Семінарські заняття	<p><i>Семінарські заняття</i> оцінюються за 5-ти бальною системою. При цьому, студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару.</p>

	<p>Пропущені заняття відпрацьовуються протягом місяця (усно або ж за допомогою тестів) після пропущеного заняття. Самостійна робота (конспект) повинні бути здані до КСР.</p> <p>Форми оцінювання в університеті регламентуються згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf). Облік навчальної роботи студентів здійснюється в електронному журналі згідно Положення про електронний журнал обліку навчальної роботи здобувачів освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (нова редакція) (https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/elektroni-zyrnal.pdf). У випадку неатестації здобувачів освіти з дисципліни «Практикум з клінічної психології» студенти мають право на повторне вивчення курсу, що регламентовано Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-vuvchennia_nove.pdf).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали сумуються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 25 балів).
Підсумковий контроль	Екзамен

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Академічна доброчесність: викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності.</p> <p>Відвідування занять: Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини передбачає зниження балів, які відводяться на обговорення питань семінарських та лекційних занять, а також захисту розробки на занятті (по 5 балів за кожну розробку).</p> <p>Неформальна освіта: можливість зарахування. Рекомендовані платформи: Coursera, prometheus.org.ua. www.ed-era.com.</p>
--

8. Рекомендована література

<ol style="list-style-type: none"> 1. Булах І.С. Психологія життєвих криз особистості : навч. посіб. / І.С. Булах. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. С. 8-35. 2. Максименко С.Д. Психологічна допомога тяжким соматично хворим: навч. посіб. / С.Д. Максименко, Н.Ф. Шевченко. К.: Ін-т психології імені Г.С. Костюка; Ніжин: Міланік, 2007. 115 с.

3. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. К.: ТОВ —Видавництво —Логосі, 2015. 207 с. Психологія поведінки на війні: практичний порадник. Навчальний посібник / колектив авторів; за заг. ред. В.І. Осьодла. К.: НУОУ, 2014. 125 с.
4. Соціально-психологічна профілактика стресів та стресових розладів учнів та студентів: навч. посіб. / [за ред. В.Г. Панка, І.І. Цушка]. К.: Ніка-Центр, 2007. 164 с.
5. Титаренко Т. Життєві кризи: технологія консультування / Тетяна Титаренко. К.: Главник, 2007. С. 89-93, 116-120. Психологічний інструментарій.
6. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т.М. Титаренко. К.: Либідь, 2003. 376 с.
7. Черезова І.О. Психологія життєвих криз особистості: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / І.О. Черезова. Бердянськ, БДПУ, 2016. 193 с.
8. Бібліографічний опис: Магдисюк Л.І., Федоренко Р.П. *Основи психологічного консультування*: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 60 с.
9. Васьківська С.В. *Основи психологічного консультування*: підруч./ С.В.Васьківська. 2-ге вид. К.: Ніка-Центр, 2011. 424 с.
10. Вестбрук Д., Кеннерлі Г., Кірк Дж. Вступ у конітивно-поведінкову терапію. Львів: Свічадо, 2014. 420 с.
11. Дем'яничук Ю. Ю. Використання сторітелінгу (storytelling) у консультативній практиці Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінг : тези доп. VI Всеукраїн. наук.-практ. конф., (8-9 квіт. 2021 р.) / [відп. ред. В. Л. Зливков, Н. А. Харченко, С. О. Лукомська]. - Умань; Київ, 2021. - С. 24-27.
12. Пеньковська Н., Шептицький Р. *Основи психологічного консультування в методи позитивної психотерапії*. Навчально-методичний посібник. – Тернопіль, вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2014. 286 с.
13. Дуткевич Т. В. *Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога (теоретичний курс) [Текст]: навч.посібник*. К.: КНТ, 2017. 265 с.
14. Яцина О. Ф. *Основи психотерапії: практикум*. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/47335/6/практикум%20з%20психотерапії%202021%20Яцина%20О.Ф.%20%281%29.pdf>
15. *Основи психологічної допомоги: теорія та практика психоконсультування* : навч. посібник / за заг. ред. В.Г. Панка, І.М. Зварича. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 384 с.
https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6413/Panok_Chaplak_Andreeva.pdf?sequence=1&isAllowed=y
16. *Методичні рекомендації щодо врахування соціокультурних чинників в теорії та практиці психотерапевтичної допомоги особистості [Текст]*/ за ред. З.Г. Кісарчук. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 140 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm

4. Горбунова В. Контракт у практичній психології — Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/4025/1/8.pdf> Етичний кодекс психолога — Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/eticnij-kodeks-prakticnogo-psihologa-22568.html>
5. Легенди та притчі українською мовою — Режим доступу: <https://inoskaz.com/category/legendi-ta-pritchi-ukra%D1%97nskoju-movoyu/> 23. Чаплак Я., Ібрагімова Я. Завершення консультативного процесу — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_NITSB_2010/Psihologia/59995.doc.htm

Викладач Гасюк Мирослава